

Mandáhtta lánkanammadussaj mij galggá ádá væddjalágav tjielgadi ja oajvvadi

St. Died. 14 (2023–2024) *Nasjonal transportplan 2025–2036* javllá væddjasuorgge I viek rievddam dallutjis gá væddjaláhka mierreduváj jagen 1963. Njuolgadusá li muhtem láhkáj viek dárkkela, valla ietjá suorgijn vas vádne, ja akteraj ávdásvásstádus ij la tjielggasit mierreduvvam. Nasjonal Transportplan 2025–2036 navti diededij ráddidus ájgoj væddjalágav dárkestit. Bargo bále mij la dan manjela tjuovvom lip aj ájttsam tjanástagá duon dán njuolgadusá gaskan li iehpetjielggasa.

Danen ájggu ráddidus væddjalágav rievddadi ja dálla lip lánkanammadusáv bargadahtám.

1. Duogásj

1.1 Udnásj væddjaláhka

Lov 21. juni 1963 nr. 23 (væddjaláhka) mierret almulasj ja priváhta vedjaj plánimav, biggimav, ájmon anedimev ja dájma. Gá 1963 væddjaláhka mierreduváj de oattjojma rijkavijddásasj væddjalágav ja vedja juogeduvvin rijkka-, fylka- ja suohkanvæddjan, ruhtadibme ja vedjaj háldadibme tjielgaj. Duodden báhtin nágin mærrádusá maj ulmme I gehtjadi birrasa dárbov dan dárbo hárráj mij guosská vedja funksjávna, tehnikalasj vidjurav ja boahhteájge ávdánahttemav huksat. Væddjaláhka I dakkir ájggeávdas gá lidjin ietjá gájbbádusá lágajda, ietjá væddjainfrastrukturraj ja ietjá aktera gejdahkamus la almulasj vedja, gá miján la uddni. Láhka I manenagi rievddaduvvam badjel 60 jagij nalluj gá la doajmmam. Manjemus lågevjagij sierraláhkáj gá Stáhta gæjnnodájmada gáv rievddadin jagen 2003 (gá Mesta ásaduváj), 2010 háldadimádstus, Gæjnnobærrájgæhtjo ásadimijn, ádá stáhta vedjaj biggimvidnudagá ásadimijn (dássta duohku Nye Veier), aktisasj gæjnnoháldadusá (sams veiadministrasjon) låhpadiimijn jagen 2020 ja moadda rievddadusá lága § 27 gæjnnotsaggamrudáj hárráj. Ietjá ájnas rievddam væddjalága doajmmaájge tjadá I læhkám pládna- ja tsiekkaduslága nannim aktidahte lánkan areáalláplánima hárráj ja gá almulasj vedjaj galggá pládna- ja tsiekkaduslága njuolgadusáj milta pláni.

Væddjalága ulmme bádi væddjalága § 1 a jagen 1996. Dan mærrádusán gávviduvvá lága ulmme návti: sihkarastet almulasj ja priváhta gæjno plániduvvi, ájmon aneduvvi ja dájmaduvvi navti váj sij gudi daj nanna vuodji ja sebrudahka ávke oadtju dajs. Vijddásappot la lága ulmmemærrádusán væddjaoajválattjajda ulmmen jáhtulagáv nav jasskadit ja vuohkasit gá ber vejulattjat dájmadit ja rádnájt, vuogas birrasav ja ietjá sebrudakberustimijt vieledit.

1.2 Udnásj væddjalága hásstalusá

Nágin guovdásj hásstalusá man diehti I dálla dárbo væddjalágav rievddadi, máhtti dájda oajvvekatgorijajda juogeduvvat:

- Udnásj væddjaláhka ij la állásit rievddaduvvam vijdes organisatávrasj rievddadimij manjela. Almulasj vedja li organisieriduvvam ja tjuovoduvvi gálmma iesjradálasj háldadimásij birrusij 367 væddjaoajválattja (gehtja væddjalága § 9). Manjela gá ásaduváj stáhtalasj vidnudahka mij galggá vedjaj biggit ja gá låhpadijma aktisasj væddjaháldadusáv de la dárbo regulierit akteraj lága jali njuolgadustjállaga baktu, duola dagu danen gá ihkap sjaddá iesjgeŋgalágásj práksisa væddjaoajválattjaj ja Nye Veier gaskan mij ihkap ij la nav buorre vedjaj sihkarvuhtaj ja gergasvuhtaj.

- Jus akteraj rálla jali ávdásvásstádusá ælla tjielggasa jali daj definisjavná vájlluji de ihkap ihtá dárbbó tjielgadit rállajt daju suorggeoajvávalasj, væddjaoajvávalasj, fáhkaorgádna, biggimoajvve ja oajvávalasjorgádna.
- Jus ij la állásit tjielgas mij la væddjaoajvávalattjaj duogen mij guoská jáhtulagá/vedja adnuj. Jus li moadda væddjaoajvávalattja moatte lágásj riektávuodoj de ihkap ihti hásstalusá oajvávalasj rálla hárráj ja juohkka ájnna væddjaoajvávalattja stivrrima hárráj, ja buorre stáhtalasj stivrrima hárráj mij guoská suohkanijda ja fylkkasuohkanijda.
- Moadda væddjaoajvávalattja ma iesjguhtik riektávuodo milta stivrriji dávk tjuolmajt bukti politihkalasj iesjmierredibmáj suohkana bieles ja ávdásvásstádusá hárráj suorge ávdás stáhta bieles.
- Ádá geopolitihkalasj sihkarvuotadille ja ienep dáhpádusá majt ij máhte vuorddet tjanáduvvam ekstriema dálkijda gájbbet tjielggasabbo reguleri ávdásvásstádusáv ja rállajt sihkarvuoda ja gergasvuoda hárráj væddjasuorgen.
- Fragmenteriduvvam tjuovvolibme ja kontrálla væddjasuorge hárráj, iesjgennga oahttse- ja kontroalladásijn li ietjasa rálla ja ávdásvásstádusá. Moadda oahttse- ja kontroallaorgána (Rijkkadárkestiddje, Væddjabærrággæhttjo, Statens havarikommisjon ja fylkkasuohkanij/suohkanij dárkestiddje) merkaj ihkap ij gávnnu makkirak álles ja væddjafágalasj tjuovvolibme álles suorges.
- Væddjalágaj hábme la hásstalus gáktu uddni l tjáleduvvam láchkan, njuolgadustjállagin ja normállan.
- Ietjá lágaj hárráj ælla tjielgga ráje, dát guoská sierraláhkáj aktijvuotaj væddjalága ja pládna- ja tsiekkaduslága gaskan.
- Ihkap sierralágásj vidjura vedjaj infrastruktuvra hárráj ælla nuohkásit gávviduvvam ja vuoroduvvam gá dahkam li njuolgadusájt ietjá suorgij hárráj ma ávdemusát ietjá vidjurijt stivrriji gá vedjav, valla ma aj li ájnna vedjaj infrastruktuvrraj.
- Udnásj væddjaláhka ij nuohkásit vuoroda digitalisierimav ja ádá teknologijjav suorgen. Gássjel la dahkat álles, digitála ja vuojedahtte væddjaværmádagáv udnásj væddjalága rámmaj milta (dan vuolen aj ITS-lága ja væddjajáhtulaklága guoskama), ja udnásj væddjalágan ij la makkirak mærrádus digitála sihkarvuoda hárráj.
- Udnásj væddjaláhka ij la nuoges mássjikis váj gábtjtjá væddjasuorge aktelt ájnnašamos ulmev, duola daju de ij dat gábtjtjá tjielgga ja guhkesággásasj ulmijt daju sihkarvuoda, gergasvuoda, birrasa, dálkádagá, dálkádakhiebadallama ja teknologijja hárráj.
- Ádáággásasj láchkateknihkalasj gájbbádusá e doajmme væddjalágan gávnnu.

1.2.1 Ienep tjielggidus udnásj væddjalága tjuolmaj hárráj

Væddjaláhka guoská almulasj ja priváhta væddjaværmádahkaj lándav miehtáj. Vedjajt bierrí plánit, biggit, dájmadit ja ájmon anedit dábmaris láchkáj. Buorre njuolgadusá væddjainfrastruktuvra hárráj la dási viehken. Væddjaláhka galggá bærrággæhttjat jáhtulaksihkarvuodav ja bessamav. Duodden galggá væddjaláhka moadda sebrudakdárbojt huksat. Dasi gulluji duola daju vuodulasj almasjrievtesvuoda, innovasjavná, sebrudaksihkarvuota ja gergasvuota ja dálkádak- ja birástjuolma.

Visjavná jut ij aktak galga gáddut jali garrasit hávváduvvat jáhtulagán (Nullavisjavná) la akta oajvveulmijš væddjasuorgen. Danen la jáhtulaksihkarvuota viek ájnnaš gá galggá vedjaj infrastruktuvrav plánit, biggit, hábbmit, dájmadit ja ájmon anedit. Ájnnaš la væddjainfrastruktuvrra plániduvvá, hábbmiduvvá, dájmaduvvá ja ájmon aneduvvá váj sjaddá vuogas aktijvuota jáhtulagá ja væddjainfrastruktuvra gaskan. Dát guoská sierraláhkáj várnnahis ulmuttij dárbojt huksat. Buojkulvissaj de la dálvvedoajmma akta dajs ájnnašamos dahkamusájs jáhtulaksihkarvuoda hárráj, valla dat ij heva jáhtulaklágaj baktu stivriduvvá.

Báhti ienep ja ienep vuošana alla dáse vuoddje dárjajn, ja ruvva dávk báhti bijla ma li állu automáhtalattja ja ma guládalli væddjaoajválattjaj systemaj ja infrastruktuvrajn. Jus dáv galggá buktet ávkástallat, ja váj boahhteájge digitála gæjnnoj hiebat, de la duola dagu ájnas mijá njuolgadusá li boahhteájggáj hiebaduvvam, mij merkaj infrastruktuvrra digitaliserima, automatisierima ja guládallama hárráj. Dán teknologijjalasj ávdánahttema diehti báhti ádá vejulasjuoda, valla dan fáron tjuovvu aj ádá hásstalusá ja dætto udnásj njuolgadusájda vedja infrastruktuvra háldadibmáj. Dát guoská sierraláhkáj dasi makkir ávdásvástádus, væddjaoajválattjajn, Nye Veier ja jus li priváhta aktera, mij guoská vánesvuodajda ja dáhtájda ma vájlluji digitála vedjan ja nasjávnałasj systeman mij dasi guoská. Danna l aj vijor mij vuoddje ávdásvástádussaj gullu dagu væddjajáhtulaklágan la mierreduvvam, aktan ávdásvástádusá ma guoski iesjuoddje bijlaj gæhttaladdamij ja ITS-láhka.

Boahhteájge digitaliseriduvvam ja navigeridahtte væddjaværmádagan de bijla væddjainfrastruktuvrajn guládalli ja bijla ietjá bijlaj. Dáhtá ma sáddiduvvi li dakkára váj gájt dal iehpenjuolggá láhkáj buktá identifiserit ulmutjiit. Dát merkaj persávnádiedoj suodjalime njuolgadusájt (GDPR) galggá tjuovvot.

Teknologijjalasj ávdánahttem merkaj dárbbu l lasedit digitála sihkarvuodav. Udnásj væddjalágan ælla makkirak njuolgadusá digitála sihkarvuoda hárráj. Digitála sihkarvuodta l ájnas sihke jáhtulaksihkarvuoda ja gergasvuoda hárráj. Danen galggá árvustallat jus dárbbaj digitála sihkarvuoda njuolgadusájt ádá væddjalágan.

Væddjasuorge roalla sihkarvuoda, militera mobilitiehta ja ábbáhattjat gergasvuoda hárráj, dan vuolen aj dálkádakhiebadallam, la aj rievddam. Ádá geopolitihkalasj sihkarvuodtadille, dan vuolen gå Svierik ja Suobma li NATO vuolláj boahám ja danen li ádá dárbo ja gájbbádusá ihtám jáhtulaksuorge hárráj, ja gå ekstriema dálke dáhpádusá li lassánam ja værránam, li divna sivá manen væddjasuorge ávdásvástádusá ja rálla hæhttuji tjielggasappot stivrriduvvat. Væddjalága § 10 vuostasj oasse gávvit iesjgengga væddjaoajválattja ávdásvástádusáv sebrudaksihkarvuoda ja gergasvuoda hárráj ietjasa vedjaj ávdás, sæmme báttá gå Stáhta gæjnnodájmada gá duogen li nasjávnałasj dahkamusá. Sebrudaksihkarvuoda ja gergasvuoda suorge dahkamusáj ávdásvástádusájt juohket la muhtijn gássjel, ja væddjasuorgen li moadda aktera ma vásstedi sihke sivijla ja militera gergasvuoda ávdás væddjasuorgen. Statens havarikommisjon la aj vuosedam man ájnas la ávdásvástádusáv ja bargojt juogadit iesjgengga væddjaoajválattjaj gaskan mañjela gå rávve gahtjaj Trettenin jagen 2022. Sihkarvuodalága milta galggi departementa vásstedit hierediddje sihkarvuodabargo ávdás ietjasa suorgijn. Sæmme báttá l suohkanijn aktididdje ja ávdediddje ávdásvástádus ietjá guoskavasj gergasvuoda akteraj hárráj ma li suohkana areálan. Duodden guoski ietjá sihkarvuodta- ja gergasvuodalága, duola dagu biebmaj lága ja rekvisisjávnnánuolgadusá, ietjá akterajda væddjasuorgen, sihke priváhta ja almullattja. Væddjalágan ælla heva bagádusá gáktu dán suorge tjuolmajt galggá tjoavddet.

Buorre væddjaháldadibme guoská aj vidnudagájda. Akta oajvveulmme væddjasuorgen la tjielgga navti gå javllá vedja galggi vidnudagájda viehken. Gå sjaddá álkkep jáhtet gaskajt ja binnep mañjunime galggi vidnudagájda viehken. Væddjalága ulmmemærrádus dættot buorre jáhtulakjádov ja navti dávk vidnudagáj berustime nammaduvvi, valla dát ij la makkirak tjielgga njuolgadus.

Danen gá ij la tjielgas gáktu væddjaláhka ja pládna- ja tsiekkadusláhka galggi aktan doajmmat, de tjuolma ihti. Lágajn li moadda muodugasj ja muhtem mudduj sæmmi mærrádusá. Danen gá ij la tjielgas gáktu dá guokta njuolgadusá galggi aktan doajmmat ja makkir láhka de nuppe vuolláj galggá, merkaj ássje e nav dábmarit jalik riekta giehtadaláduvá. Ájnas la gehtjadit tjanástagáv væddjalága ja pládna- ja tsiekkaduslága gaskan gá væddjaoajválattja galggi vedjaj berustimijt bærrájgæhttjat pládna- ja tsiekkadusprosessajn. Dát guoská sihke álgoldis pládnaprocessaj oassálasstemij ja gá la dárbbu vedjaj regulerimplánaj ulmmerájajt rievddadit duola dagu matrihkkala diehti.

Lága milta li almulasj vedja gálmáj juogeduvvam: rijkka-, fylka- ja suohkanvedja. Gá væddjaláhka ij heva tjielggi ávdásvásstádusájt jali dahkamusájt de muhtijn sjaddá iehpetjielgas gánná vuostasj oajválattja ávdásvásstádus álggá, ja gággu nuppáda ávdásvásstádus hæjttá. Navti ihkap de væddjaoajválattja tjuovvu ávdep práksisijt ma ælla lágajn mierreduvvam, duola dagu dan milta mij sidjij la vuohkasamos. Gá riehtágáldo e aktij gullu de ij la ber sahte ulmuttij vuojnnet gáktu dá aktij gullu ja væddjalágaj systemav. Navti ihkap sij gudi lága njuolgadustjállagij, væddjanormálajt, njuolgadusájt ja bagádusájt e dádjada gáktu láhka I vat dáj badjelin. Littji dávk aj iehpetjielgasvuoda mij guoská vedjaj ádásit klassifiserima hárráj, ja gáktu dat galggá dagáduvvat.

Ráddidusán li alla ulme mij guoská vuona dálkádakgássaj luojttemav binnedit, ja Parissjiehtadusá ja dan guoske EU-sjiehtadusá baktu la Vuonarijkka viek álov loabedam. Jáhtulaksuorgge edna dálkádakgássaj luojtta, ja jus ájggop iehtjama nasjávnašasj ulmijt ja rijkajgasskasasj vælggogisvuodajt állidit de hæhttup viek ednagav binnedit dálkádakgássaj luojttemav jáhtulagás. Birástahka mij stivrri jáhtulaksuorgev (UFF-rammeverket) la vuodon gá dálla ájggop dálkádakgássaj luojttemav binnedit jáhtulaksuorgen. Divnajn gálmáj suorgijn dárbaš barggat 2050 rádjáj, ja dáv galggá mujttet láhkabargon. Giehppis la lássa nullaluojttembijlaj áttjudibme ævtot duola dagu barddiminfrastruktuvrra ij ráddji elektrikalasj bijlaj málsomav. Dássta báhti áda vejulasjuoda valla aj áda hástalusá ja dæddo udnásj væddjainfrastruktuvra regulerimij. Ietjá boalldemusáj láhka aktan njuolgadustjállagij mierret gáktu elektrikalasj bijlaj almulasj barddimašaje ja hydrogiena dievdema šaje galggi. Gá barddimašaj ášadibme I márnána duogen, de sjaddá juohka ájnna barddimdájmadiddje duogen gáši ájggu áda barddimašajit biedjat. Udnásj væddjaláhka ij mierreda gáktu ja guhtimuttja galggi barddiminfrastruktuvrav ášadit ja háldadit almulasj vedjaj milta.

Ruhtavidjura aj badjani ienebut ja ienebut. Adnám lip viek állo ienep rudájt vedjajda maņemus lågevjagijt ja báhtusin la duola dagu miján li ienep vedja. Stáhtan la vuodulasj stivrimprinsihppa dan ášadusá galggi rudájt dábmarit gáldadit. Vájku dábmaris rudáj gáldadibme I ássje man hárráj guorras, de dát ij væddjalágan vuohttu. Akta šivva manen álles ressurssaadno vedjajda la viek lassánam la aj gá bomrudájt adnegoahtám li viek álov almulasj vedjaj ruhtadibmáj. St. Died. 14 (2023–2024) Nasjonal transportplan 2025–2036 duola dagu li tjuovvum 8,4 mrd. Kr. Jahkáj bomruhtan væddjaprosjevtajda. Navti de bomrudá sjaddi ájnas ruhtadimgáldon ávdđálijguovlluj. Stádaguovloj rievddadusá ja ávdđánime sjaddi ájnas šivvan gá bomrudájt gájbbet ja lisj dávk buojkulvissan manen bájkálasj oajválattja hæhttuji oassálasstet ávdđálijguovlluj aj, sihke væddjaværmádaga ávdđánahttemij ja bomrudáj ano hárráj váj kollektivva suvdema dájmajt ruhtat ja jádov stivrri bommávsoj ma rievddi bieje nalluj. Sæmmi báttá ij galga gájbbedit ienep bomrudájt gá mav álmuk dáhkkit, jali legitimitiehtav massá.

2. Nammadusá dahkamus

Nammadusá bargo ulmme I oajvvadit rievddadusájt (materiála, struktuvralasj ja láhkateknihkalasj) væddjaláhkáj. Nammadus galggá állásit tjadádit væddjalága divna kapihttalij, ja árvustallat makta væddjanjuolgadusáj hábme I vuogas, uddni gávnnuji má lága, njuolgadustjállaga ja normála. Ádá væddjaláhka galggá bærrálgæhttjat sebrudagá dárbov dádjadahte njuolgadusájda ma ávddálijguovlluj gehtjadi. Vijddásappot galggá væddjaláhka doarjjot sebrudagá ressursaj dábmaris anov, buorre bessamav ja jáhtulaksihkarvuoda, dálkádagá ja birrasa vidjurij ja sebrudaksihkarvuodav doarjjot, jáhtulaksuorge ulmij milta dagu da li dáppe tjáleduvvam: St. Died. 14 (2023–2024) Nasjonal transportplan 2025–2036.

2.1 Ábbálasj ulme ja nammadusá bargo birástagá

Nammadus galggá væddjalágav állásit tjadádit ja oajvvadit buoredimijt váj væddjaoajválattjajn li tjielgga ja dádjadahte birástagá ietjasa vedjaj háldadime hárráj. Nammadus bierrí árvustallat mij bierrí mierreduvvat lága, njuolgadustjállagij jali væddjanormálaj milta, li gus njuolgadusá majt bierrí láhpadit/rievddadit ja jus li ietjá vædtsaga Jáhtulakdepartementa ávdásvásstádusá vuolen majt væddjaláhka bierrí stivrrit. Dán aktijvuodan galggá tjuovvot suohkanlága njuolgadusájt ma guoski suohkanij ja fylkkasuohkanij stivrrimij. Nammadus máhttá vuosedit gággu ietjá lága bierríj rievddaduvvat váj lága buoragit aktan doajmmi.

Ádá væddjalága bargo bále galggá nammadus ækton adnet væddjalágan galggi mærrádusá ma stivrríj fámov ja dahkamusájt ma li dárbulattja ja sierra organisierima, ruhtadime, plánima, prosjekterima, biggima, dájma, ájmon anedime, ábmudagáj oasstema, ábmudagáj rájáj matrikkelij tjáledime ja ietjá vidjurij hárráj ma li dárbulattja væddjainfrastruktuvrav várajda váldátjít ja ávddánahtátjít.

Ráddidusá mielas luluj vuogas jus nammadus buohtastahttá vedjaj njuolgadusájt nuorttarijkajn jali ietjá lándaj majna I vuogas buohtastahttet. Navti árrat ájttsá jus ietjá lándajn la ietjá ja vuohkasap væddjainfrastruktuvrraláhka gå miján la Vuonan. Nammadusá analijssa dássta galggá liehket oassen nammadusá rappártás.

Gå guoradalli ma li sebrudagá dárbo regulerima hárráj, de galggi árvustallat gáktu oajvvaduvvam regulerim rudájda ja háldadussaj vájkkut. Dábmaris ja guodelis adno sebrudagá ressursajs ma dilev láhtji laseduvvam tjoahkkiduvvam árvvodahkamij, galggá liehket guoradalla vuodon.

Nammadus galggá dahkat álles ádá væddjalága oajvvadusáv mij la dakkir hámen váj dav la ber guládallamij sáddistit, ja oajvvadit aktisasj struktuvrav álles væddjalága hárráj. Nammadus galggá dættodit giehpedit, tjielggasit ja praktihkalattjat tjállet.

Nammadus bæssä álgoldis guoradallamijt diŋgut nammadusbargo ruhtarámmaj sisbielen.

2.2 Tjuolma

Nammadus galggá sierraláhkáj árvustallat:

- Gåktu Vuona væddjasuorgge I uddni reguleriduvvam organisierima, stivrrima ja ruhtadime hárráj
- Ma sjaddi ájnas hásstalusá ja dahkamusá væddjasuorggáj ávdđáljguovlluj
- álles regulerim væddjaoajválattjaj ávdđásvásstádusás, dan vuolen aj makta I dárbbu badjásasj láchkagájbbádusájda mij gullu ávdđásvásstádussaj iesjgengalágásj almulasj vedjajt plánit, biggit, dájmadit, ájmon anedit ja háldadit
- tjielgadi ávdđásvásstádusá juohkemav mij guosská sebrudaksihkarvuohtaj ja gergasvuohtaj almulasj vedjajn, dan vuolen ávdđásvásstádus dáhpádusáj ávdđás ma hækkat dáhpáduvvi, diehtosihkarvuoda ja IKT-sihkarvuoda ávdđás
- makkir nasjávnnálasj dahkamusá bierriji væddjalága baktu mierreduvvat, ja gåktu sihkarasstá dáv dahkamustjoavddemav aj gå stáhtta Stáhta gæjnnodájmadagá baktu sjaddá koordinierit jali tjoahkkit dieđojt væddjaoajválattjajs ja Nye Veieris.
- Tjielggasappot ráddjiduvvam ávdđásvásstádusá iesjgenga dáse væddjaoajválattjaj gaskan
- Gåktu væddjaláhka ja pládna- ja tsiekkadusláhka aktij gulluji ja tjielgadi iehpetjielgasvuodajt dáj guovte ja ihkap aj ietjá lágaj gaskan. Dán bále sjaddá aj árvustallat gåktu ietjá infrastruktuvrra reguleriduvvá, duola dagu hámma, ruovdderahrteterminála ja girddesaljo.
- Makkir dájmaj/regulerimulmij diehti bæssá eksproprierit
- Tjielggasap regulerim oajvávalasjdahkamusá ja priváhta autonomi vidjurij hárráj
- Tjielggasap stivrrim almulasj vedjaj ruhtadime hárráj, dan vuolen aj ulmuttjij mákso (bomrudá)
- Gåktu gergasvuodav ja militera jáhtulagáv máhtta áđá væddjalágan mierredit
- Buorep almulasj vedja addnijda
- Tjielggasap ja áđáággásap dáhtáj ávdđásvásstádusá regulerim sierraláhkáj mij guosská digitála ja navigeridahte væddjaværmádahkaj, dan vuolen aj dárba gus intelligenta jáhtulaksystemajt (ITS) fárruj válldet njuolgadusájda
- Gájbbádusá væddjaoajválattjaj ja væddjavidnudagá stivrrimsystemajda
- Le gus oahhtseoajvávalasjvuohta ráddjim væddjalágan vuogas sebrudagá dárbo hárráj mij guosská álles væddjafágalasj oahhtsáj
- Sebrudagá dárbov priváhta vedjajt stivrrit boahhteájge væddjalágan
- Jus væddjalága dilev láhtjá vuogas ja dábmaris prosessajda sihke vedjaj infrastruktuvra hárráj ja dakkir ássij gå ietjá infrastruktuvrra almulasj vedjaj lahka boahta
- Gåktu máhtta rudáj gáldimev binnedit væddjalága baktu
- EU/EØS riektáávddánibme ja gåktu ietjá nuorttarikaj njuolgadusá li

3. Mandáhta ráddjidusá

Udnásj vuohke organiserit væddjasuorgev galggá joarkket. Dát merkaj nammadusá oajvvadusá e galga guosskat Stáhta gæjnnodájmadagá organiserimij ja fylka ja suohkana galggi ietja ietjasa vedjajt háldadit.

Vijddásappot galggá mujttet Nye Veier la oadtjum dahkamusájt rijkkavedjaj hárráj.

Galggá aj vuodon miján la bærrájgæhttje vedjaj hárráj (Vegtilsynet) mij galggá almulasj vedjajt bærrájgæhttjat. Ajtu bæssá nammadus, bajep tjuokkaj milta, árvustallat makta Væddjabærrájgæhttje mandáhtta I vuogas. Uddni I Væddjabærrájgæhttje mandáhtta

rikkavedjajda ráddjiduvvam, valla dálla li guoradallam makta Væddjabærrággæhttje mandáhtta galggá buorebut sebrudagá dárbojda hiebaduvvat.

Udnásj barggojuohkem bomrudáj suorgen, sierraláhkáj dat ahte jus galggá bomrudájt gájbbedit de galggá dasi Stuorradikkes loabev oadtjot, ja dan vuodon galggi bájkálasj vuorodime, galggá liehket dán guoradallama vuodon. Ietjá jali duodde vuoge udnásj bomrudáj gájbbeditbmáj, duola dagu væddjamákso, ij la oassen mandáhtas.

4. Ábbálasj stivrrim

Nammadus galggá guoradallaminstruksav tjuovvot bargonis, sierraláhkáj instruksa tjuokka 2-1 ja 2-2, dan vuolen guoradallat relevánta, alternatijva dájmajt.

Nammadus galggá láhkaoajvvadásájt dahkat Justijssa- ja gergasvuodadepartementa bagádusá milta «Lovteknikk og lovforberedelse» (2000), dagu aj tjuodtju guoradallaminstruksa tjuokkan 4-1. Láhkabargo ulmme I njuolgadásájt tjället váj addnet dajt dádjadi. Danen birri láhkaoajvvadásán buorre systematihkka ja giehppis ja tjielgga giella.

Teknologijja ávddánahttem la ájnas premissa jus njuolgadásájt ájggu rievddadit. Nammadus galggá ádá væddjalágav dahkat bieledis láhkáj teknologijja hárráj.

5. Tjadádibme

Jáhtulakdepartemænnta bæssá mandáhtav duoddistit ja rievddadit dárbo milta. Nammadus iesj aj bæssá departemænntaj oajvvadit mandáhtav rievddadit.

Nammadussaj sjaddá sierra dájmadahka.

Nammadusá bargo ruhtadibme mierreduvvá sierra.

Galggá tjadáduvvat álggotjáhkkanibme nammadusá jádediddje ja departementa gaskan. Jus mandáhtav iehpet de galggá nammadusá jádediddje departementas gatjádít. De máhttá departemænnta mandáhtav tjielgadit jali duollistit.

Nammadus galggá dilev láhtjet váj relevánta máhtudakbirrasa bessi iehtjáda oajvvadásájt buktet. Birri árrat árvustallat dárba gus oajvvadustjáhkkanimijt, seminárajt jali ietjá láhkáj vuojnojt áttjudit duot dát birrasis. Oajvvadásáj oajvveássje ja gáktu I daj hárráj árvustallam galggá guoradallamis ávddán boahdet.

Nammadus galggá tjuovvot doajmme bagádusáv stáhta nammadusáj bargo hárráj

Nammadus galggá guoradallamav buktet Vuona almulasj guoradallamin (NOU) maņemusát vuoratjismánon 2028.